

но використовувати всі інші ресурси підприємства; вони підвищують якість управління, сприяють ресурсозбереженню та росту продуктивності і технічного рівня виробництва.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Теоретичне значення подальших досліджень та розробок у сфері вивчення інформаційних ресурсів з облікової точки зору полягає в розробці положень та висновків щодо змісту інформаційного ресурсу, його класифікації і функціях на підприємстві, а також у виявленні та визначенні інформаційних потреб та проблем фірми і витрат, зумовлених цими проблемами. Сучасна економічна наука, під впливом суспільного розвитку, прогресує і вимагає від обліку враховувати надбання інших наук, запозичувати нові прийоми і розвивати методи створення інформації. Назріла потреба визначення нового змісту облікової теорії, розвитку методології та інструментарію, існує необхідність у виділенні нових об'єктів обліку та представлення інформації про них у системі звітності.

Інтеграція наукових розробок обліку, економічного аналізу і аудиту визначає нові можливості формування інформаційних ресурсів, розширення кола проблем, які є новими для облікової науки. Саме тому теоретичні і методологічні основи обліку потребують глибокого і серйозного дослідження та нового поштовху для розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Палий В. Ф. Теория бухгалтерского учета. Современные проблемы [текст] / В. Ф. Палий – М.: Бухгалтерский учет, 2007. – 88 с.
2. Шапошников А. А. Энтропия учетной системы: категории, понятия и анализ / А. А. Шапошников // Сибирская финансовая школа. Аваль. – Новосибирск, 2009. – №6. – С. 75–78.
3. Нонака И, Такеучи Х. Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах [Текст] / Икуджиро Нонака, Хиротака Такеучи / пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 384 с.
4. Пушкар М. С. Метатеорія обліку, або якою повинна стати теорія: Монографія. / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш. – 2007. – 359 с.
5. Пушкар М. С., Чумаченко М. Г. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація [текст]: монографія / М. С. Пушкар, М. Г. Чумаченко – Тернопіль: Карт-бланш, 2011. – 336 с.
6. Куцик П. О. Розвиток методології інтегрованого обліку в умовах застосування корпоративних інформаційних систем // Вісник ЖДТУ. – 2010. – №3(53) [електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/index.html
7. Сучасні проблеми розвитку системи обліку в Україні [Текст] : монографія / Пушкар М. С. [та ін.] ; за ред. Пушкар М. С.; ТНЕУ, Центр дослідж. контролінгу. – Т. : Економічна думка, 2010. – 268 с.

УДК 658.155.2

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Жалко О.В., к.е.н, доцент,

Климовець І.М.

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

В статье определена сущность понятия «прибыль предприятия» и его место в финансировании деятельности предприятия. Автором выявлены основные факторы влияния на процесс формирования прибыли предприятия и отражены элементы системы управления прибылью.

Ключевые слова: *прибыль предприятия, стратегия управления прибылью, рентабельность.*

The article defines the essence of notion "profit" and its place in the financial activity of the enterprise. The author defines the main factors of influence on the development of profits and reflects the elements of profit management.

Key words: *profits, revenue management strategy, profitability.*

Постановка проблеми. Однією з важливих категорій ринкової системи є прибуток. Це пояснюється насамперед тим, що прибуток – первинне фінансове джерело і стимул розвитку суспільного виробництва, а на рівні підприємства – основний фінансовий результат господарської діяльності. Прибуток займає одне з центральних місць в загальній системі вартісних інструментів і важелів ринкової економіки, оскільки фінанси, кредит, ціни, собівартість і інші економічні важелі прямо або побічно

пов'язані з прибутком. Від прибутку залежить фінансове положення підприємств, рівень задоволення особистих і суспільних потреб працівників. Крім того, за рахунок платежів з прибутку до бюджету формується основна частина ресурсів держави, регіональних і місцевих органів влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія «прибуток» є предметом дослідження багатьох вчених-економістів. Великий внесок до розробки теоретичних і практичних аспектів формування та використання прибутку підприємств внесли такі учені, як І. Т. Балабанов, А. М. Бандурка, Г. Г. Кірейцев, С. В. Мних, А. М. Поддєрьогін та інші.

Постановка завдання. Метою нашої роботи є визначення сутності прибутку, його ролі у функціонуванні суб'єкта господарювання та виділення основних елементів системи управління прибутком.

Виклад основного матеріалу дослідження. А. М. Поддєрьогін визначає прибуток як частину додаткової вартості, створеної і реалізованої, готової до розподілу. Підприємство одержує прибуток після того, як втілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набере грошової форми. Отже об'єктивне підґрунтя існування прибутку пов'язане з потребою первинного розподілу додаткового продукту. Прибуток – це форма виявлення вартості додаткового продукту [2, с. 90].

Прибуток є об'єктивною економічною категорією. Тому на його формування впливають процеси, що відбуваються в суспільстві, у сфері виробництва й розподілу валового внутрішнього продукту.

Водночас прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток відбиває її результати і зазнає впливу багатьох чинників. Є певні особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери їхньої діяльності, виду економічної діяльності господарств, форми власності, розвитку ринкових відносин.

На формування прибутку як фінансового показника роботи підприємства, що відбивається в бухгалтерському обліку, в офіційній звітності суб'єктів господарювання, впливає встановлений порядок: визначення фінансових результатів від основної діяльності (обчислення собівартості продукції (робіт, послуг), адміністративних витрат, витрат на збут); визначення прибутків (збитків) від іншої операційної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності.

Як економічна категорія прибуток відображає чистий дохід, створений у сфері матеріального виробництва, і виконує ряд функцій:

- ефективності: прибуток на підприємстві означає, що отримані доходи перевищують всі витрати, пов'язані з його діяльністю;
- стимулювання: підприємство зацікавлене в отриманні максимального прибутку, оскільки це є основою для розширення виробничої діяльності, науково-технічного і соціального розвитку підприємства, матеріального заохочення працівників.
- фінансування: прибуток підприємства дозволяє йому здійснювати фінансування виробничої діяльності за рахунок власних джерел фінансових ресурсів [1, с. 118].

Наведені функції визначають центральне місце і багатогранну роль прибутку у розвитку ринкової економіки. Перш за все, в отриманні максимального прибутку зацікавлені самі підприємства: прибуток гарантує підприємцям дохід на вкладені капітали та одночасно з цим є джерелом фінансових витрат, пов'язаних з розвитком виробництва та соціальної сфери; зацікавлена в прибутку і держава, так як він значною мірою вилучається до бюджету для фінансування загальнодержавних витрат. Підвищений інтерес до прибутку підприємств у комерційних банків, різноманітних фінансових інститутів, акціонерів та інших держателів ЦП. Зі зростанням прибутку оживлюється фінансовий ринок і збільшується його роль у перерозподілі капіталів, в підвищенні ефективності їхнього використання.

Все це засвідчує велике суспільне значення прибутку, яке визначає його велику роль у розвитку ринкової економіки як на мікро-, так й на макрорівні [8, с. 803].

Одним із основних завдань підприємства у процесі господарської діяльності є оптимальне управління прибутком. Ця політика покликана відображати вимоги загальної стратегії розвитку підприємства, забезпечувати підвищення його вартості на ринку, формувати необхідний обсяг фінансових ресурсів, задовольняти матеріальні інтереси власників і персоналу.

Метою управління прибутком є забезпечення зростання добробуту власників підприємств. Ця мета повинна забезпечувати одночасно оптимальне поєднання інтересів власників з інтересами держави і персоналу підприємства. Виходячи з головної мети, система управління прибутком дає змогу вирішувати такі завдання:

- забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
- забезпечення оптимального співвідношення між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику;
- забезпечення необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;

- забезпечення формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період;
- забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства;
- забезпечення ефективності програм участі персоналу у прибутку.

Для забезпечення чіткої дії механізму управління прибутком підприємства необхідно проаналізувати чинники впливу на прибуток підприємства [5, с. 230].

Прибуток формується під впливом великої кількості взаємозалежних чинників, що впливають на результати діяльності підприємства по-різному: одні – позитивно, інші – негативно.

Прибуток є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток підприємства, а також вагомим джерелом централізованих ресурсів держави. Це означає, що у збільшенні прибутку зацікавлені як підприємства, так і держава. Враховуючи те, що прибуток є єдиним джерелом реалізації економічних інтересів багатьох суб'єктів, жоден з них не повинен мати пріоритетів у їх задоволенні, оскільки це призведе до обмеження інтересів інших суб'єктів.

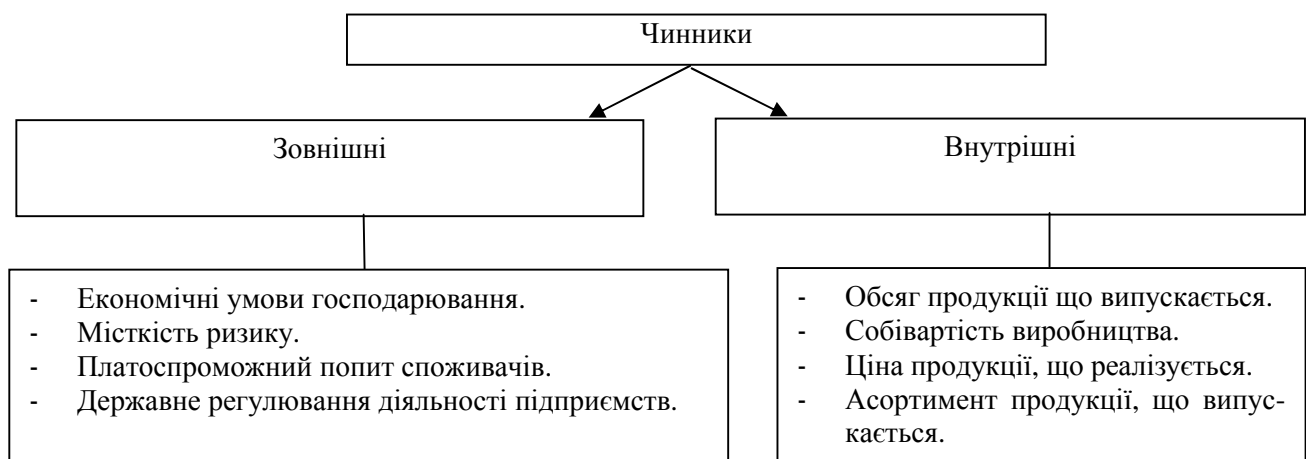

Рис. 1. Чинники впливу на прибуток підприємств

Особливе значення має рівень, динаміка і коливання платоспроможного попиту, тому що він визначає стабільність одержання прибутку. Поряд із перерахованим вище, варто звернути увагу на такі серйозні макроекономічні чинники, як податкова і кредитна політика держави, розвиток діяльності громадських організацій споживачів товарів і послуг, і, нарешті, політична стабільність у державі.

Зовнішні і внутрішні чинники тісно пов'язані між собою. Внутрішні чинники прямо залежать від організації роботи самого підприємства. Вони можуть впливати на формування прибутку підприємства як безпосередньо, так і опосередковано. Аналіз чинників дає змогу виявити найбільш важливі з них та можливість подальшого їх врахування при прийнятті управлінських рішень, що спрямовані на досягнення необхідної величини прибутку [3, 95].

У системі управління прибутком підприємства його планування являє найбільш відповідальний етап. Це обумовлено тим, що в ринкових умовах планова сума прибутку є цільовим орієнтиром комерційної діяльності підприємств і мірою її ефективності, а також служить основою фінансування подальшого виробничого розвитку та задоволення матеріальних інтересів власників і персоналу. Планування прибутку являє собою процес розробки системи заходів щодо забезпечення її формування в необхідному обсязі й ефективне використання відповідно завданням розвитку підприємства в майбутньому періоді.

Ефективне внутрішньфірмове планування припускає необхідність дотримання таких основних принципів: планування повинне бути гнучким та мати можливість своєчасно адаптуватись до змін зовнішнього середовища підприємства; плануванням повинні займатися насамперед ті, хто буде потім впроваджувати в життя розроблені плани.

В умовах нестабільності економіки і постійного зростання цін багато підприємств не планують прибуток, пояснюючи це складністю прогнозування, проте без планових розрахунків ступінь управління фінансовими результатами істотно знижується. При відсутності планових розрахунків прибутку підприємство не може оперативним чином контролювати свої доходи і видатки і своєчасно при-

ймати необхідні рішення. Водночас, як показує зарубіжний досвід, саме детальне планування забезпечує успіх підприємств на ринку.

Отже, прибуток підприємства є важливою економічною категорією і є самостійним об'єктом управління. У сучасних умовах відбуваються зміни, що впливають на підходи до управління підприємством. Для ефективного управління підприємством у цілому й таким важливим показником, як прибуток, зокрема, необхідне вдосконалення існуючих інструментів управління [7, с. 120].

В умовах ринкового господарювання кожне підприємство повинне розробляти стратегію своєї діяльності на найближчу перспективу, з метою досягнення мети своєї діяльності. Керівництво підприємства вважає, що правильно вибрана стратегія діяльності – це запорука успіху в майбутньому. Приймаючи обґрунтовані та систематизовані планові рішення, вивчаючи зовнішнє середовище, яке може вплинути на діяльність підприємства, підприємство зменшує ризик конкуренції на ринку [2, 100].

У системі управління підприємством основна увага приділяється прибутку, і для того, щоб управляти ним, треба визначити взаємозв'язок обсягу продажу, витрат, та прибутку. У зв'язку з цим так важливо вибрати правильну та обґрунтовану стратегію і тактику для виконання своїх завдань. Планування дає можливість створити єдність загальної цілі всередині підприємства.

Отже, стратегія управління прибутком підприємства повинна передбачати такі етапи:

1. Визначення цільової суми прибутку підприємства, величина якого залежить від стадії життєвого циклу підприємства, стратегічних завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства на майбутнє, та їх вирішення.
2. Розробляється стратегія товарообігу, який реально відповідає попиту населення на товар.
3. Розроблення асортиментної політики підприємства, яка повинна відповідати товарно-груповій структурі, бути оптимальною і потрібною споживачу.
4. Обґрунтування цінової політики, тобто визначення оптимальної ціни товару, при якій досягається такий рівень товарообігу що забезпечить отримання максимального прибутку.
5. Здійснюється формування ресурсної політики, тобто залучення товарів для реалізації, які забезпечують досягнення необхідного обсягу діяльності з найменшими затратами.
6. Вирішення завдань, пов'язаних з управлінням валовими доходами.
7. Вирішення завдань мінімізації валових витрат.
8. Порівняння можливого обсягу отриманого прибутку з його цільовим розміром. Якщо можливий прибуток більший або рівний цільовому, то така стратегія приймається до виконання.
9. Контроль за ходом реалізації плану [1, с. 119].

Виконання дев'яти етапів стратегії управління прибутком дасть змогу підприємствам досягти оптимального рівня прибутковості і бути конкурентоспроможними на вітчизняному і зарубіжних ринках.

Висновки з даного дослідження. Загалом можна зробити висновок, що джерела отримання прибутку залежать від правильності вибору виробничої спрямованості по випуску продукції, утворення конкурентоздатних розумів виробництва і продаж своїх товарів і надання послуг, об'єму виробництва. Саме прибуток займає одне з центральних місць в загальній системі вартісних інструментів і важелів ринкової економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Августин Р. Р., Саприка О. Б., Галазюк Н. М. Прибуток, як важливий показник фінансово – економічної діяльності природного монополіста / Августин Р. Р., Саприка О. Б., Галазюк Н. М. // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2009. – Випуск 258. – С. 802–809.
2. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Ельга, 2008. – 724 с.
3. Гриньова В. М., Коюда В. О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2004. – 424 с.
4. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Кондор, 2003. – 364 с.
5. Мазурок П. П. Дослідження ролі і стану наукових поглядів на трактування категорії «прибуток» підприємств / П. П. Мазурок // Держава та регіони. – 2009. – № 4. – С. 117–120.
6. Стасюк Г. А. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – Херсон : Олді – плюс, 2004. – 480 с.
7. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2004. – 546 с.
8. Фінанси підприємств: Підручник для студ. вузів / П. А. Лайко, М. В. Мних. – К.: Знання України, 2004. – 428 с.